

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അരൺധകാണഡേ

॥ ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ||

ശ്രീരാമലക്ഷ്മണൗ പ്രതി ഋഷ്യമൂകപമ്പാസരോവരയോർമാർഗം
വർണയിത്യാ മതംഗമുനേർവനസ്യാശ്രമസ്യ പരിചയം ദത്ത്യാ
ദിവ്യരൂപസ്യ കബന്ധസ്യ തതഃ പ്രസ്ഥാനം

ദർശയിത്യാ തു രാമായ
സീതായാഃ പരിമാർഗണേ |
വാക്യമൻവർമ്മമർമ്മജ്ഞഃ
കബന്ധഃ പുനരബ്രവീത് || 3.73.1 ||

ഏഷ രാമ ശിവഃ പമ്പാ
യത്രൈതേ പുഷ്പിതാ ദ്രുമാഃ |
പ്രതീചീം ദിശമാശ്രിത്യ
പ്രകാശന്തേ മനോരമാഃ || 3.73.2 ||

ജംബൂപ്രിയാലപനസാ
ന്യഗ്രോധപക്ഷതിന്ദുകാഃ |
അശ്വത്ഥാഃ കർണികാരാശ്ച
ചൂതാശ്ചാൻയേ ച പാദപാഃ || 3.73.3 ||

ധൻവനാ നാഗവൃക്ഷാശ്ച
തിലകാ നക്തമാലകാഃ |

നീലാശോകാഃ കദംബാശ്ച
കരവീരാശ്ച പുഷ്പിതാഃ ||3.73.4 ||

അഗ്നിമുഖ്യാ അശോകാശ്ച
സുരകൃതാഃ പാരിഭദ്രകാഃ |
താനാരൂഹ്യാമവാ ഭൂമൗ
പാതയിത്യാ ച താൻ ബലാത് ||3.73.5 ||

ഫലാൻയമൃതകൽപാനി
ഭക്ഷയിത്യാ ഗമിഷ്യമഃ |
തദതിക്രമ്യ കാകുസ്ഥ
വനം പുഷ്പിതപാദപം ||3.73.6 ||

നന്ദനപ്രതിമം ത്യാൻയത്
കുരവസ്തുത്തരാ ഇവ |
സർവകാലഫലാ യത്ര
പാദപാ മധുരസ്രവാഃ ||3.73.7 ||

സർവേ ച ഋതവസ്തുത്ര
വനേ ചൈത്രരഥേ യഥാ |
ഫലഭാരനതാസ്തുത്ര
മഹാവിടപധാരിണഃ ||3.73.8 ||

ശോഭന്തേ സർവതസ്തുത്ര
മേഘപർവതസന്നിഭാഃ |
താനാരൂഹ്യാമവാ ഭൂമൗ
പാതയിത്യാമവാ സുഖം ||3.73.9 ||

ഫലാൻയമൃതകൽപാനി
ലക്ഷ്മണസ്തേ പ്രദാസ്യതി |

ചക്രമന്തൗ വരാൺ്ശൈലാ -

ൺ്ശൈലാച്ഛൈലം വനാദ് വനം ||3.73.10 ||

തതഃ പുഷ്കരിണീം വീരൗ

പമ്പാം നാമ ഗമിഷ്യമഃ |

അശർകരാമവിഭ്രംശാം

സമതീർഥാമശൈവലാം ||3.73.11 ||

രാമ സഞ്ജാതവാലുകാം

കമലോത്പലശോഭിതാം |

തത്ര ഹംസാഃ പ്ലവാഃ ക്രൗഞ്ചാഃ

കുരരാശ്ചൈവ രാഘവ ||3.73.12 ||

വൽഗുസ്വരാ നികുജന്തി

പമ്പാസലിലഗോചരാഃ |

നോദ്വിജന്തേ നരാൻ ദൃഷ്ട്യാ

വധസ്യാകോവിദാഃ ശുഭാഃ ||3.73.13 ||

ഘൃതപിണ്ഡോപമാൻ സ്ഥൂലാം -

സ്താൻ ദ്വിജാൻ ഭക്ഷയിഷ്യമഃ |

രോഹിതാൻ വക്രതുണ്ഡാംശ്ച

നലമീനാംശ്ച രാഘവ ||3.73.14 ||

പമ്പായാമിഷുഭിർമത്സ്യാം -

സ്തത്ര രാമ വരാൻ ഹതാൻ |

നിസ്ത്വക്പക്ഷാനയസ്തപ്താ -

നകൃശാനൈകകണ്ടകാൻ ||3.73.15 ||

തവ ഭക്ത്യാ സമാധുക്തോ

ലക്ഷ്മണഃ സമ്പ്രദാസ്യതി |

ഭൃശം താൻ ഖാദതോ മത്സ്യാൻ
പമ്പായാഃ പുഷ്പസഞ്ചയേ ||3.73.16 ||

പദ്മഗന്ധി ശിവം വാരി
സുഖശീതമനാമയം |
ഉദ്ധൃത്യ സ തദാക്ലിഷ്ടം
രൂപ്യസ്ഥിദികസന്നിഭം ||3.73.17 ||

അഥ പുഷ്കരപർണേന
ലക്ഷ്മണഃ പായയിഷ്യതി |
സ്ഥൂലാൻ ഗിരിഗുഹാശയ്യാൻ
വാനരാൻ വനചാരിണഃ ||3.73.18 ||

സായാഹ്നേ വിചരൻ രാമ
ദർശയിഷ്യതി ലക്ഷ്മണഃ |
അപാം ലോഭാദുപാവൃത്താൻ
വൃഷഭാനിവ നർഭതഃ ||3.73.19 ||

സ്ഥൂലാൻ പീതാംശു പമ്പായാം
ദ്രക്ഷ്യസി ത്വം നരോത്തമ |
സായാഹ്നേ വിചരൻ രാമ
വിടപീ മാൽയധാരിണഃ ||3.73.20 ||

ശിവോദകം ച പമ്പായാം
ദൃഷ്ട്വാ ശോകം വിഹാസ്യസി |
സുമനോഭിശ്ചിതാസ്തത്ര
തിലകാ നക്തമാലകാഃ ||3.73.21 ||

ഉത്പലാനി ച ഫുൽലാനി
പങ്കജാനി ച രാഘവ |

ന താനി കശ്ചിൻമാൽയാനി
തത്രാരോപയിതാ നരഃ ||3.73.22 ||

ന ച വൈ ജ്ഞാനതാം യാന്തി
ന ച ശീർയന്തി രാഘവ |
മതംഗശിഷ്യാസ്തുത്രാസ -
ന്യുഷയഃ സുസമാഹിതാഃ ||3.73.23 ||

തേഷാം ഭാരാഭിതപ്താനാം
വന്ധമാഹരതാം ഗുരോഃ |
യേ പ്രപേതുർമഹീം തുർണം
ശരീരാത് സ്വേദബിന്ദവഃ ||3.73.24 ||

താനി മാൽയാനി ജാതാനി
മുനീനാം തപസാ തദാ |
സ്വേദബിന്ദുസമുത്ഥാനി
ന വിനശ്യന്തി രാഘവ ||3.73.25 ||

തേഷാം ഗതാനാമദ്യാപി
ദ്യശ്യതേ പരിചാരിണീ |
ശ്രമണീ ശബരീ നാമ
കാകുത്സ്ഥ ചിരജീവിനീ ||3.73.26 ||

ത്യാം തു ധർമേ സ്ഥിതാ നിത്യം
സർവഭൂതനമസ്കൃതം |
ദ്യഷ്ട്യാ ദേവോപമം രാമ
സ്വർഗലോകം ഗമിഷ്യതി ||3.73.27 ||

തതസ്തുദ്രാമ പമ്പായാ -
സ്തീരമാശ്രിത്യ പശ്ചിമം |

ആശ്രമസ്ഥാനമതുലം

ഗുഹ്യം കാകുത്ഥ പശ്യസി || 3.73.28 ||

ന തത്രാക്രമിതും നാഗാഃ

ശക്നുവന്തി തദാശ്രമേ |

ഋഷേസ്തസ്യ മതംഗസ്യ

വിധാനാത് തച്ച കാനനം || 3.73.29 ||

മതംഗവനമിത്യേവ

വിശ്രുതം രഘുനന്ദന |

തസ്മിൻ നന്ദനസങ്കാശേ

ദേവാരൺയോപമേ വനേ || 3.73.30 ||

നാനാവിഹഗസങ്കീർണേ

രംസ്യസേ രാമ നിർവൃതഃ |

ഋഷ്യമുകസ്തു പമ്പായാഃ

പുരസ്താത് പുഷ്പിതദ്രുമഃ || 3.73.31 ||

സുദുഃഖാരോഹണശ്ചൈവ

ശിശുനാഗാഭിരക്ഷിതഃ |

ഉദാരോ ബ്രഹ്മണാ ചൈവ

പൂർവകാല്പേഭിനിർമിതഃ || 3.73.32 ||

ശയാനഃ പുരുഷോ രാമ

തസ്യ ശൈലസ്യ മുർധനി |

യത് സ്വപ്നം ലഭതേ വിത്തം

തത് പ്രബുദ്ധോഽധിഗച്ഛതി || 3.73.33 ||

യസ്തേനം വിഷമാചാരഃ

പാപകർമാധിരോഹതി |

തത്രൈവ പ്രഹരന്ത്യേനം
സുപ്തമാദായ രാക്ഷസാഃ || 3.73.34 ||

തത്രാപി ശിശൂനാഗാനാ -
മാക്രന്ദഃ ശ്രൂയതേ മഹാൻ |
ക്രീഡതാം രാമ പമ്പായാം
മതംഗാശ്രമവാസിനാം || 3.73.35 ||

സക്താ രുധിരധാരാഭിഃ
സംഹത്യ പരമദ്വിപാഃ |
പ്രചരന്തി പൃഥക്കീർണാ
മേഘവർണാസ്തരസ്വിനഃ || 3.73.36 ||

തേ തത്ര പീത്യാ പാനീയം
വിമലം ചാരു ശോഭനം |
അത്യന്തസുഖസംസ്തർശ
സർവഗന്ധസമൻവിതം || 3.73.37 ||

നിർവൃത്താഃ സംവിഗാഹന്തേ
വനാനി വനഗോചരാഃ |
ഋക്ഷാംശ്ച ദ്വീപിനശ്ചൈവ
നീലകോമലകപ്രഭാൻ || 3.73.38 ||

രുരൂനപേതാനജയാൻ
ദൃഷ്ട്വാ ശോകം പ്രഹാസ്യസി |
രാമ തസ്യ തു ശൈലസ്യ
മഹതീ ശോഭതേ ഗൃഹാ || 3.73.39 ||

ശിലാപിധാനാ കാകുത്സ്മ
ദുഃഖം ചാസ്യാഃ പ്രവേശനം |

തസ്യ ഗുഹായാഃ പ്രാഗ്യാരേ
മഹാൺശീതോദകോ ഹ്രദഃ ||3.73.40 ||

ബഹുമൂലഫലോ രമ്യോ
നാനാനഗസമാകുലഃ |
തസ്യാം വസതി ധർമാന്മാ
സുഗ്രീവഃ സഹ വാനരൈഃ ||3.73.41 ||

കദാചിച്ഛിവരേ തസ്യ
പർവതസ്യാപി തിഷ്ഠതി |
കബന്ധസ്ത്വനുശാസ്യേവം
താവുഭൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ||3.73.42 ||

സ്രഗ്വീ ഭാസ്കരവർണാഭഃ
ഖേ വ്യരോചത വീര്യവാൻ |
തം തു ഖണ്ഡം മഹാഭാഗം
താവുഭൗ രാമലക്ഷ്മണൗ ||3.73.43 ||

പ്രസ്ഥിതൗ ത്വം വ്രജസ്യേതി വാക്യമുചതുരന്തികേ |
ഗദ്യതാം കാർയസിദ്ധ്യർഥമിതി താവബ്രവീത് സ ച ||3.73.44 ||

സുപ്രീതൗ താവനുജ്ഞാപ്യ
കബന്ധഃ പ്രസ്ഥിതസ്തദാ ||3.73.45 ||

സ തത് കബന്ധഃ പ്രതിപദ്യ രൂപം
വൃതഃ ശ്രീയാ ഭാസ്വരസർവദേഹഃ |
നിദർശയൻ രാമമവേക്ഷ്യ ഖണ്ഡഃ
സഖ്യം കുരുഷ്യേതി തദാഭ്യുവാച ||3.73.46 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ

അരൺയകാണ്ഡേ ത്രിസപ്തതിതമഃ സർഗഃ ||